

Великий Гетсбі (скорочено)

Френсіс Скотт Фіцджеральд

Френсіс Скотт Фіцджеральд

Великий Гетсбі

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Розповідь ведеться від імені Ніка Карравея - тридцятирічного чоловіка, випускника Єльського університету, ветерана Першої світової війни. Події відбуваються в 20-х роках XX ст. у США.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Ще будучи юнаком, Нік дістав від батька пораду, яку запам'ятав на все життя: "Щоразу, коли тобі раптом захочеться когось осудити, згадуй, що не кожному на цім світі випали переваги, які маєш ти". Нік привчив себе не квапитися з висновками і завдяки цій звичці не раз здобував прихильність людей пересічних, а ще частіше ставав жертвою невинуватих зануд. Також батько говорив йому і про те, що природа наділяє людей різним розумінням дозволеного і недозволеного.

Минулої осені Нік повернувся з Нью-Йорка. Йому хотілося, щоб людство стало на варту своїх моральних цінностей. Тільки для Гетсбі, людини, ім'ям якої названа ця книжка, він робив виняток, — для Гетсбі, котрий уособлював усе те, що Нік глибоко зневажав. Гетсбі мав рідкісну здатність надіятися, романтичний запал, якого Нік ні в кому більше не зустрічав.

Нік належав до заможної родини. 1915 року він завершив вищу освіту в Нью-Хейвені, а трохи згодом узяв участь у Великій світовій війні. Повернувшись додому, Нік вже не міг всидіти на місці. Він вирішив податися із Заходу на Схід і вивчитися на біржовика. Батько погодився протягом року оплачувати його рахунки, і ось навесні 1922 року Нік приїхав до Нью-Йорка. У містечку Вест-Егг він поселився у обшарпаному дачному будиночку. Нік завів собаку, який за кілька днів утік, купив старенький "додж" і найняв служницю. Нік планував добре вчитися і багато читати: купив кільканадцять посібників з банківської і кредитної справи, з економіки капіталовкладень, багато інших книжок.

Волею випадку він оселився в одному з найдивніших куточків Північної Америки, на неширокому, вкритому буйною рослинністю острові, що простягся просто на схід від Нью-Йорка. Недалеко були два миси, які обрисами нагадували величезні яйця, однакові за формою і розділені тільки невеликою затокою. Будиночок Ніка стояв на самому краю мису, затиснутий між двома величезними особняками. Особливо розкішною була споруда праворуч, з вежею, з мармуровим плавальним басейном і

садком на добрих сорок акрів. Особняк належав Гетсбі.

Якось увечері Нік поїхав до Б'юкененів, що мешкали в Іст-Еггу. Дейзі Б'юкенен доводилася Ніку троюрідною сестрою, а Тома – її чоловіка, Нік знав ще з студентських часів у Єльському університеті. Відразу по війні Нік два дні гостював у Б'юкененів у Чікаго. Том здобув колись славу найкращого нападаючого футбольної команди Йельського університету – тобто став одним із тих досить типових американців, котрі на двадцять першому році життя досягають граничної межі досконалості, за якою вже все, що б вони не робили, має присмак поразки. Батьки його були неймовірно багаті, і тепер він перебрався з Чікаго на Схід. Б'юкенени провели рік у Франції, а потім якийсь час переїздили з місця на місце, завжди туди, де збиралися багатії, щоб разом грати в поло й тішитися своїм багатством.

Їхній особняк в Іст-Еггу виявився ще пишнішим, ніж Нік собі уявляв. Том став кремезним русявим тридцятирічним чоловіком з твердою лінією губ і гоноровитими манерами. Найпримітнішими в його обличчі були очі: блискучі, зухвалі, вони дивилися так, що здавалося, ніби він весь час загрозово подається вперед. Том мав тіло, в якому вчувалася мертва хватка. У його голосі бриніла ледь помітна зверхність, навіть коли він говорив з приємними йому людьми. На старшому курсі Том і Нік належали до одного студентського товариства, хоч друзями не були.

У вітальні Б'юкененів Нік побачив дві молоді жінки. Молодша з двох жінок була незнайома для Ніка. Вона лежала на своєму кінці канапи, випростана, нерухома, трохи відкинувши голову, ніби на підборідді в неї стояла якась річ, що її вона насилу втримувала в рівновазі. Другою жінкою була Дейзі. Вона зраділа, коли побачила Ніка і шепнула йому прізвище дівчини, що балансувала невидимою річчю: Бейкер. Вона здалася Ніку надміру самовпевненою і незалежною.

Дейзі мала смутне, гарне обличчя, осяяне яскравими очима й яскравими жагучими устами, але чоловікам, які захоплювалися нею, найважче було забути звабу її голосу – ту його милозвучну владність, той тихий придих. Дейзі мала дочку, якій було 3 роки.

Міс Бейкер була струнка, з маленькими грудьми й трималася рівно, мов молодий кадет. Мала сірі очі та гарненьке біле личко. Коли вона дізналася, що Нік мешкає у Вест-Еггу, сказала що має там знайомого – Гетсбі.

Том, Нік і жінки сіли до обіду. У пустотливій, безладній балаканині жінок не було жвавості, вона була холодна, як їхні білі сукні, як їхні байдужі очі. Вони були присутні за столом і терпіли присутність чоловіків, тільки з чемності намагаючись розважити їх або допомагаючи їм розважати себе. Раптом десь у будинку задзвонив телефон, лакей покликав Тома. Той насупив брови і, не сказавши ні слова, ввійшов до вітальні. Потім Дейзі раптом кинула серветку на стіл, вибачилась і теж зникла у вітальні. З вітальні долинали голоси сварки. Нік хотів поговорити з Бейкер, але вона просила мовчати і дослухалася. А потім розповіла Ніку, що Том має пасію у Нью-Йорку.

Том з Дейзі повернулися до столу. Телефон знову задзвонив. Дейзі, дивлячись на Тома, рішуче похитала головою.

Згодом Дейзі показала Ніку будинок. Уже зовсім споночіло, Нік бачив, що Дейзі

вже насилу стримує хвилювання, і, намагаючись хоч якось заспокоїти її, почав розпитувати про дочку. Дейзі розповіла, що коли народилася дочка, а вона прокинулася після наркозу, відразу спитала акушерку: "Хлопчик чи дівчинка?" Вона відповіла: "Дівчинка", і Дейзі відвернулася і заплакала, а тоді сказала: "Ну й добре, що дівчинка. Тільки дай боже, щоб вона виросла дурненькою, бо в цьому нашому житті жінці найкраще бути дурненькою лялечкою!" Нік зрозумів, що Дейзі протягом цілого вечора грала комедію, щоб заручитися його співчуттям.

О 10 вечора міс Джордан Бейкер пішла спати, бо завтра у неї мали бути змагання у Вестчестері з гольфу. Дейзі розповіла, що Джордан має з рідних лише одну тітку і тепер, улітку, вона приїздитиме до Дейзі щосуботи. Джордан була родом з Луїсвілла, у юності вони з Дейзі дружили. На прощання Том і Дейзі спитали Ніка, чи він заручений, бо були такі чутки. Нік сказав, що це неправда.

Вертаючись додому, Нік не міг позбутись якогось неприємного, гнітючого почуття. Йому здавалося, що Дейзі лишається єдине: схопити дитину на руки й утекти з того дому, — але вона, видно, зовсім не мала такого наміру.

Повернувшись до себе у Вест-Егг, Нік поставив машину під навіс й присів на подвір'ї. Була уже ніч. Нік раптом побачив, що кроків за п'ятдесят від нього стоїть якийсь чоловік; встромивши руки в кишені, він дивився на срібний розсип зірок. Нік здогадався, що це містер Гетсбі власною персоною. Нік вирішив окликнути його. Міс Бейкер згадувала про нього за обідом, і цього вистачило б, щоб зав'язати знайомство. Але ще не встигши розтулити рота, Нік раптом зрозумів, що зараз недоречно порушувати його самотність.

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

Про те, що Том Б'юкенен має коханку, твердили всі, хто його знав. І обурювалися тим, що він дозволяє собі з'являтися з нею у фешенебельних ресторанах і, залишивши її саму за столиком, походжає по залу й заводить розмови з кожним знайомим. Ніку теж довелося познайомитися з нею. Якось надвечір він з Томом їхав поїздом до Нью-Йорка, й коли поїзд зупинився недалеко звалища, Том буквально витяг Ніка з вагона. "Я хочу познайомити тебе з моєю дівчиною", — сказав Том. Йому навіть не спадало на думку, що Нік може мати інші плани на неділю.

Чоловіки підійшли до трьох будиночків на краю звалища. Один з тих будиночків, призначений під крамницю, стояв порожній, у другому містився нічний ресторанчик, а в третьому був гараж під вивіскою: "Авторемонт. Джордж Б. Вільсон. Купівля і продаж автомобілів". Туди чоловіки і ввійшли. Всередині було вбого й голо; лише один автомобіль – запилужений, поламаний "форд". Прийшов хазяїн. Це був млявий блондин, з обличчям безвольним, але загалом досить приємним. Коли він побачив Тома і Ніка, у його вологих блакитних очах засвітився блідий вогник надії. "Вітаю, Вільсоне, друже", — сказав Том, весело ляснувши його по плечу. Вільсон спитав Тома, коли ж

він нарешті продасть йому свою машину. Том пообіцяв, що скоро. На сходах з'явилася досить дебели жіноча постать. Жінка була років тридцяти п'яти, вже досить тілиста, але рухалася вона так, що повнота ця тільки додавала їй звабності. В обличчі не було жодної правильної риси, жодного натяку на вроду, але вся істота її випромінювала дивовижну жвавність. Вона підійшла до Тома й потисла йому руку, дивлячись просто в очі. Чоловікові вона наказала принести стільці. Вільсон подався до своєї конторки й відразу ж зник з очей. Том сказав жінці, щоб їхала з ним наступним поїздом.

Том і Нік почекали її на шосе, відійшовши так, щоб їх не було видно. Том розповів Ніку, що для неї з'їздити до Нью-Йорка – справжнє свято. А її чоловік гадає, що вона їздить у Нью-Йорк до сестри.

Місіс Вільсон обачливо сіла в інший вагон. Том допомагав їй вийти на кінцевій зупинці. Коли вони їхали уже в таксі, вона зажадала від Тома купити їй собачку. Том купив за 10 доларів цуценя. Нік говорив, що хоче вийти з таксі, але Том не дав йому піти, сказавши, що Міртл образиться. Жінка просила Ніка їхати і пообіцяла, що подзвонить своїй сестрі Кетрін, щоб вона теж прийшла. Перетнувши Центральний парк, вони поїхали далі, заглиблюючись у західну частину міста. Том, Нік і Міртл зайшли у якусь квартиру на горішньому поверсі. Там була маленька вітальня, маленька їдальня, маленька спальня і ванна кімната. Том відімкнув дверцята секретера й видобув звідти пляшку віскі.

Нік лише двічі в житті впивався, і це був той другий раз. Тому все, що відбувалося там, він бачив немов крізь тьмянний, каламутний серпанок. Сидячи в Тома на колінах, місіс Вільсон обдзвонювала якихось своїх знайомих; потім з'ясувалося, що нема чого курити, і Нік пішов по сигарети. Коли він повернувся, у вітальні нікого не було, тож він скромно примостився в кутку й читав книгу. Тільки-но Том і Міртл повернулися до вітальні, почали з'являтися гості. Кетрін, сестра Міртл, виявилася стрункою жіночкою років тридцяти з густою копицею рудого коротко підстриженого волосся і молочно-білим від пудри обличчям. Брови в неї були вискубані, а потім намальовані під більш хвацьким кутом. Нік спитав, чи не вона тут мешкає. Вона вибухнула робленим реготом, а потім сказала, що мешкає з приятелькою в готелі. Гостями було ще подружжя Маккі. Містер Маккі, блідий, схожий на жінку чоловік, був сусідом знизу. Він був фотографом. Його дружина була галаслива, манірна, вродлива і нестерпна. Місіс Вільсон встигла перед появою гостей перевдягтись і тепер була вбрана в шикарну вихідну сукню. Та дивовижна жвавність, що так вразила Ніка при їхньому знайомстві в гаражі, перейшла в просто-таки разючу пиху.

Кетрін, сестра Міртл, сіла на диван поряд з Ніком і запитала, чи він теж живе на Лонг-Айленді. Нік сказав, що живе у Вест-Еггу. Тоді Кетрін розповіла, що недавно там побувала на вечірці у Гетсбі. Згодом Кетрін прошепотіла Ніку на вухо, що Міртл ненавидить свого чоловіка так само, як Том – свою дружину. Кетрін вважала, що обидвоє могли б розлучитися, але Дейзі – католичка, а католики не визнають розлучення. Нік знав, що Дейзі зовсім не католичка, і хитрість, прихована в цій брехні, справила на нього неабияке враження.

Кетрін розповідала, що недавно повернулася з Монте-Карло. Їздила з подругою, вони мали з собою понад тисячу двісті доларів, але за два дні в програли усе в казино. Потім Міртл розповідала, що вийшла заміж за Вільсона, бо вважала його джентльменом, а він і нігтя її не вартий. "Ти ж якийсь час кохала його без тями", — зауважила Кетрін. "Кохала? Без тями? — обурилася Міртл. — Звідки ти це взяла? Я кохала його не більше, ніж оцього добродія". Вона тицьнула пальцем у бік Ніка, і всі подивилися на нього з докором. Нік спробував усім своїм виглядом показати, що їхні стежки ніколи раніше не сходились.

Том викликав консьєржа й послав його по сандвічі. Нік знову і знову поривався піти, але коли він намагався підвестись, його втягували в якусь безладну, галасливу суперечку, що мов мотузкою прив'язувала його до крісла. Міртл присунула своє крісло до Нікового і, гаряче дихаючи, раптом вихлюпнула на нього історію свого знайомства з Томом. Розповідала, що вони сиділи у вагоні одне навпроти одного, на тих двох місцях біля тамбура, що їх завжди займають в останню чергу. Вона їхала до Нью-Йорка, до сестри, й мала в неї заночувати. Том був у фракі, в лакових черевиках. Щоразу, як він на неї дивився, вона вдавала, ніби розглядає рекламний плакат у нього над головою. Коли вони приїхали й почали виходити, він опинився поряд з нею й так притиснувся своєю білою манишкою до її плеча, що вона пригрозила покликати полісмена, але він їй, звісно, не повірив. Від хвилювання вона була мов у тумані: коли вона з ним сідала в таксі, в голові у неї була одна думка: "Живемо тільки раз, живемо тільки раз".

Містер Маккі спав у кріслі, поклавши на коліна стиснуті кулаки. Щеня, яке купив Том, сиділо на столі і тихенько скавучало. Уже десь над північ Том Б'юкенен і місіс Вільсон, стоячи лицем в лице, запекло засперечалися з приводу того, чи місіс Вільсон має право вимовляти ім'я Дейзі. "Дейзі! Дейзі! Дейзі! — вигукувала місіс Вільсон. — Чув? Скільки схочу, стільки й казатиму. Дейзі! Дей..." Коротким вправним ударом долонею Том Б'юкенен роз'юшив їй носа. Потім були закривавлені рушники на підлозі ванної, обурені вигуки жінок і болісні уривчасті зойки, що перекривали весь цей галас. Містер Маккі прокинувся, підвівся і, мов сновида, рушив до дверей. На півдорозі він зупинився, обернувся й обвів поглядом усю цю сцену: його дружина й Кетрін, лаючись і втішаючи Міртл, метушаться з якимись пляшечками й бинтами. Потім містер Маккі знов обернувся і рушив до дверей. Знявши з канделябра свого капелюха, Нік вийшов слідом за ним. Біля ліфта містер Маккі сказав Ніку, що хотів би пообідати з ним.

...Нік стояв коло його ліжка, а він сидів на ньому в спідньому, з великою папкою в руках. Нік розглядав його фотографії: "Красуня і звір"... "Самотність"... "Стара шкапа бакалійника"... "Бруклінський міст"...

Потім Нік лежав на лаві в холодному залі Пенсільванського вокзалу і чекав поїзда, що відходить о четвертій ранку.

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

Літніми вечорами з будинку Гетсбі линула музика. Чоловіки й жінки, мов рій метеликів, з'являлись і зникали в синяві його саду, серед шелесту голосів, шампанського і зірок. Вдень його гості стрибали у воду з вишки на причалі або засмагали на гарячому піску його пляжу, а два його моторні катери розтинали хвилі протоки, й за ними у вирі шумовиння злітали акваплани. По суботах і неділях його "ролс-ройс" перетворювався на рейсовий автобус, возячи гостей з міста чи до міста, а його фургончик бігав до станції зустрічати кожний поїзд. А в понеділок восьмеро слуг, серед них і додатково найнятий другий садівник, бралися за швабри, щітки, молотки й садові ножиці і цілий день у поті чола усували сліди вчорашніх руйнувань. Щоп'ятниці п'ять ящиків апельсинів та лимонів прибували від постачальника з Нью-Йорка. На кухні стояла машина, що за півгодини вичавлювала сік з двохсот апельсинів. Щонайменше двічі на місяць до Гетсбі приїздив цілий загін декораторів, які привозили кількасот метрів брезенту й таку ж кількість різноколірних лампочок. На столах, між принадних закусок, громадилися нашпиговані прянощами окісти, пістряві салати, поросята в тісті й індики. У барі було все – і джини, і лікери, і всілякі трунки такого давнього походження, що більшість запрошених дівчат, через молоді літа, просто не знали, що то таке. О сьомій прибував оркестр: і гобої, і тромбони, і саксофони, і альти, і корнети, і флейти, і великі та малі барабани. Бармени тільки встигали наливати. Оркестр грав хмільну, рвучку мелодію, хор співав.

Того вечора, коли Нік вперше прийшов до Гетсбі, він був, напевно, одним з небагатьох запрошених гостей. Туди не чекали запрошень – туди приїздили самі. Хто-небудь з присутніх знайомив новоприбулих з господарем, і потім кожен поводився так, як заведено поводитися в парку розваг. А траплялося, що гості приїздили й від'їздили, так і не познайомившись із господарем. Але Ніка було запрошено за всіма правилами етикету. Вранці в суботу шофер вручив йому напрочуд церемонне послання від свого хазяїна: містер Гетсбі писав, що вважатиме за велику честь для себе, якщо Нік завітає до нього "на скромну вечірку". Він, мовляв, не раз бачив Ніка здалеку й давно збирався нанести візит. Внизу стояв розгонистий підпис: Джей Гетсбі.

Прийшовши на вечірку, Нік передусім спробував розшукати господаря, але це було складно. Між гостями чоловік побачив Джордан Бейкер. Минулого тижня вона програла фінальну зустріч з гольфу.

До Ніка і Джордан приєдналися двоє дівчат у жовтому і троє чоловіків, кожен з яких був відрекомендований як містер Мимр. Одна з дівчат розповіла, що минулого разу зачепилася за стілець і роздерла сукню. Гетсбі спитав, як її звуть і де вона мешкає, і не минуло й тижня, як їй принесли пакунок від Круар'є, а в ньому – нова вечірня сукня за 265 доларів. Інша дівчина сказала, що Гетсбі колись убив людину. Усіх пройняв дроз. Три містери Мимри витягли шиї, жадібно прислухаючись. Люсіль, яка отримала від нього сукню, сказала, що Гетсбі, на її думку, просто був під час війни німецьким шпигуном. Один з чоловіків ствердно закивав головою. Інша дівчина сказала, що він під час війни служив у американській армії. Плітки про Гетсбі переказували пошепки навіть ті, хто не звик стишувати голосу ні за яких обставин.

Згодом почали подавати першу вечерю – другу подавали після півночі. Джордан запросила Ніка приєднатися до її товариства, що розмістилося за столом в іншому кінці саду. Товариство складалося з трьох подружжів і кавалера Джордан, надокучливого студента.

Згодом Нік і Джордан шукали Гетсбі. У барі його не було. Джордан даремно виглядала його зі сходів у саду, а потім на терасі. Незабаром Нік і Джордан опинились у бібліотеці. Огрядний чоловік середніх літ у величезних опуклих окулярах, що робили його схожим на сову, сидів на краю столу й водив очима по полицях з книжками. Він був явно напідпитку. Побачивши Ніка і Джордан, він сказав, що книжки справжні, хоч сам думав, що це такі шпалери.

На обтягнутому брезентом помості вже почалися танці: добродії похилого віку незграбно кружляли з молодими дівчатами; більш вправні пари, сплетені, за останнім криком моди, в судорожних обіймах, тупцялися по краях, і багато дівчат танцювало самотою, кожна на свій лад. З наближенням півночі зростали й веселощі. Естрадна пара близнят – дівчата в жовтому – виконала в костюмах дитячу сценку, а тимчасом почали розносити шампанське в келихах завбільшки з добрячу полоскальницю. За столиком Ніка і Джордан сиділа ще одна пара: чоловік приблизно Нікових літ і галаслива дівчина, що з найменшого приводу заходила нестримним реготом. Коли загальний галас на хвилину стихився, чоловік подивився на Ніка й усміхнувся. Він сказав, що обличчя Ніка йому знайоме, можливо, він служив під час війни в Третій дивізії. Нік сказав, що так і було: він служив у дев'ятому кулеметному батальйоні. "А я – в Сьомому піхотному полку, аж до червня вісімнадцятого року. Мені відразу здалося, що ми вже десь зустрічались", — сказав чоловік. Якийсь час вони обмінювалися спогадами про сірі, просочені дощем французькі сільця. Чоловік раптом сказав Ніку, що кілька днів тому купив гідроплан і завтра вранці збирається випробувати його. Він запропонував Нікові приєднатися. Нік вже ладен був запитати того чоловіка, як його звуть, але в цю мить Джордан щось спитала Ніка. Потім Нік обернувся до свого нового знайомого і сказав: "Розумієте, я опинився в незручному становищі: господаря ще й у вічі не бачив. Я сусід цього Гетсбі, мешкаю отут, поряд, він прислав до мене свого шофера із запрошенням". Співрозмовник якось розгублено помовчав, а тоді раптом сказав: "Та це ж я Гетсбі". Нік почав вибачатися, а Гетсбі усміхнувся йому. Він усміхнувся більше ніж підбадьорливо. Таку усмішку, сповнену невичерпної зичливості, людині щастить побачити в житті хіба чотири-п'ять разів. І вона відчуває, що її розуміють саме настільки, наскільки їй цього хотілося б, і вірять у неї так, як вона сама вірить у себе... Але тут усмішка раптом зникла, і Нік побачив перед собою просто чепурного ферта років тридцяти з чимось, що мав майже сміховинну манеру висловлюватись якомога вишуканіше. Це намагання ретельно добирати слова впало Нікові в око ще до того, як Гетсбі назвав себе. Майже ту ж мить прибіг лакей і доповів, що містера Гетсбі викликає Чікаго. Той вибачився з легким поклоном і пішов.

Коли оркестр заграв "Джазову історію людства" Володимира Тостова, Нік побачив Гетсбі. Він стояв на мармурових сходах і задоволено роздивлявся на своїх гостей.

Засмагла шкіра гарно обпинала його обличчя, мав коротку зачіску, нічого зловісного у ньому, на думку Ніка, не було. Можливо, те, що він зовсім не пив, і вирізняло його з-поміж гостей: що галасливіше веселилося товариство, то бездоганнішою здавалася його поведінка. Лакей підійшов до Джордан і сказав, що з нею хотів би поговорити містер Гетсбі. Вони розмовляли наодинці десь годину. Коли усі прощалися і йшли додому, Джордан сказала Ніку, що щойно вислухала дивовижну історію, але заприсяглася Гетсбі, що нікому її не розкаже. Нік попрощався з Гетсбі, а той нагадав, що завтра о дев'ятій ранку вони вирушають в політ на гідроплані.

Дорогою додому Нік побачив, що у придорожній канаві, задерши догори правий бік, якому під зім'ятим капотом бракувало колеса, спочивав новенький двомісний автомобіль, який щойно від'їхав від будинку Гетсбі. У автомобілі сидів той чоловік, що сидів у бібліотеці Гетсбі.

Нік працював у своїй конторі, знав на ім'я усіх клерків і маклерів, з ними снідав у напівтемних, переповнених ресторанчиках сосисками з картопляним пюре, запиваючи їх кавою. Нік крутив навіть роман з однією дівчиною із Джерсі-сіті, яка працювала в бухгалтерії, але потім розірвав стосунки. Вечеряв Нік звичайно в Йельському клубі, а потім ішов нагору, до бібліотеки, й щонайменше годину сумлінно працював, вивчаючи механізми інвестицій та кредитів. Потім, якщо вечір був погідний, він влаштовував собі прогулянку по Медісон-авеню і виходив до Пенсільванського вокзалу. Він починав любити Нью-Йорк, загадкову, збудливу жвавість його вечорів, безнастанне мигтіння людей та машин, яке так тішить допитливе око. Йому подобалося прогулюватися по П'ятій авеню, видивлятися в натовпі жінок з романтичною зовнішністю. На якийсь час Нік згубив з очей Джордан Бейкер, але в розпалі літа зустрів її знову. Спершу йому просто подобалося бувати з нею на людях, тішитися відблиском слави відомої на всю Америку чемпіонки з гольфа. Потім з'явилося і щось більше. Ніку здавалося, що за гордовитою, знудженою гримаскою щось ховається. Одного разу, коли вони приїхали в гості до знайомих в Уорік, вона залишила під дощем чужу машину з відкинутим верхом, а потім вигадала якусь брехню – і тут Нік згадав, як під час першого великого змагання з гольфа, в якому вона брала участь, сталася подія, що мало не потрапила до газет: її звинуватили в тому, що у півфіналі вона нібито крадькома пересунула свій м'яч на кращу позицію. Справу зам'яли. Нік зробив висновок, що Джордан Бейкер інстинктивно уникала розумних, бувалих людей. Нік збагнув чому: вона почувала себе впевненіше в товаристві тих, кому навіть на думку не спадає, що хтось здатен порушити усталені норми поведінки. Вона була невинно брехлива. Якийсь незрозумілий зв'язок між собою і Джордан, Нік хотів розірвати, щоб знову почувати себе вільним.

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

Щонеділі вранці, коли церковні дзвони ще лунали в прибережних містечках, вищий

світ разом з небесним світилом повертався до садиби Гетсбі.

Колись Нік почав записувати між рядками залізничного розкладу імена гостей, що бували в містера Гетсбі того літа. До Гетсбі прибували люди з Нью-Йорка, Іст-Егга, з найвіддаленіших кутків острова, з Вест-Егга. Приїжджали люди, так чи інакше пов'язані з кіно, люди з театральних кіл. Один якийсь Кліпспрінджер бував там віддавна і так часто, що дістав прізвисько "Квартирант".

Деся наприкінці липня о дев'ятій ранку Гетсбі сам приїхав до Ніка, хоч на той час Нік вже двічі побував на його прийомах, літав на гідроплані і ходив купатися на його пляж. Гетсбі нагадав Ніку, що вони сьогодні снідають у місті. Стоячи на приступці автомобіля, Гетсбі балансував з тією розкутістю рухів, яка так властива американцям. Він ніколи не стояв спокійно – або вибивав дріб ногою, або нетерпляче стискав і розтискав кулак. Коли вони їхали до Вест-Егга на сніданок, Нік помітив, що з Гетсбі діється щось не те: він почав уривати посередині свої старанно вибудовані фрази й раз у раз збентежено поплескував себе по колінах. А тоді нараз запитав: "Скажіть, друже, що ви взагалі про мене думаєте?" Трохи ошелешений, Нік спробував відбутись загальними фразами, на які звичайно заслуговує таке запитання. Гетсбі сказав, що не хоче, щоб Нік вірив пліткам, і зараз хоче розповісти про себе усю правду.

Отож, Гетсбі розповів, що народився на Середньому Заході, в заможній родині. Його батьків уже немає між живих. Виріс він в Америці, але вчився в Оксфорді, за сімейною традицією. Родом він був із Сан-Франциско. Він успадкував чималий капітал. Подорожував по столицях Європи, колекціонував коштовності, переважно рубіни, полював на великого звіра, займався трохи живописом, просто так, для себе, й намагався забути одну сумну історію, що сталася з ним багато років тому. А потім почалася війна. Він ліз під кулі, шукав смерті, та смерть його не брала. На фронт Гетсбі пішов лейтенантом, згодом став майором, і всі союзницькі держави нагородили його орденами. Орден від Чорногорії він завжди носив із собою. Він мав з собою і фото з Оксфорду, тож Нік переконався, що ці розповіді – правда. Гетсбі сказав, що хоче розповісти про себе одну історію, але це буде після сніданку. А ще Гетсбі знав, що Нік має зустрітися з Джордан, а вона теж мала дещо розповісти Ніку про Гетсбі. Нік не мав анінайменшого уявлення, про що саме вони говоритимуть, і все це не так зацікавило його, як роздратовало. Що ближче вони під'їздили до міста, то коректнішим робився Гетсбі.

У добре провітрюваному підвальчику на Сорок другій вулиці Гетсбі познайомив Ніка зі своїм приятелем – містером Вольфсгаймом. Вони сіли снідати. Мейєр Вольфсгайм був малий на зріст єврей з плескатим носом і великою головою. Коли єврей пішов, Гетсбі розповів, що Мейєр у 1919 році провів одну махінацію на чемпіонаті з бейсболу. Нік раптом помітив у другому кінці переповненого залу Тома Б'юкенена і попросив Гетсбі піти з ним, щоб привітатися зі знайомим. Побачивши їх, Том підхопився і пішов назустріч. "Куди ти зник? Чому не дзвониш? — вигукнув він. — Дейзі страшенно ображається на тебе". "Знайомтеся: містер Гетсбі – містер Б'юкенен". Вони коротко потисли один одному руки, і Нік помітив, що обличчя Гетсбі зробилось

напруженим, незвично збентеженим. Коли Нік озирнувся, містера Гетсбі вже не було.

Кілька годин по тому Джордан Бейкер розповідала Ніку, як 1917 року одного ранку вона бродила по траві у місті. Найбільший газон був перед домом Дейзі Фей. Їй тоді саме виповнилося вісімнадцять – на два роки більше, ніж Джордан. Тоді у Дейзі було багато залицяльників. Вона вдягалася в усе біле, мала двомісний білий автомобіль, і цілий день у неї вдома дзвонив телефон, і молоді офіцери з Кемп-Тейлора палко домагалися честі провести з нею вечір. Того ранку, підходячи до її дому, Джордан побачила, що у білому автомобілі сидить Дейзі з незнайомим Джордан лейтенантом. Закохані були так захоплені одне одним, що Дейзі помітила Джордан, лише коли вона вже порівнялася з ними. Поки Дейзі говорила з Джордан, офіцер дивився на неї так, як кожна дівчина мріє, щоб на неї дивились. Звали офіцера Джей Гетсбі, і відтоді Джордан чотири роки його в очі не бачила. Згодом Джордан з Дейзі бачилися рідше. Дейзі водилася з трохи старшою компанією – якщо водилася з ким-небудь узагалі. Про неї ходили якісь химерні чутки: ніби одного зимового вечора мати застала її за пакуванням валізи – Дейзі збиралася їхати до Нью-Йорка, прощатися з якимсь військовим, що вирушав за океан, її врешті не пустили, але по тому вона кілька тижнів не розмовляла із своїми батьками. І більше вже не фліртувала з військовими, зустрічалася тільки з хлопцями, яких через короткозорість чи плоскостопість не брали до армії. Проте наступної осені вона вже знову була такою, як колись, веселою і компанійською. Незабаром після перемир'я батьки влаштували її перший бал, і в лютому пішла чутка, ніби вона заручена з якимось хлопцем із Нового Орлеана. А в червні вона одружилася з Томом Б'юкененом із Чікаго, і такого бучного весілля в Луїсвіллі, кажуть, не було. Напередодні весілля Том подарував Дейзі перлове намисто, що коштувало триста п'ятдесят тисяч доларів.

Джордан була дружкою Дейзі. За півгодини до початку дівич-вечора Джордан зайшла до неї в кімнату й побачила Дейзі п'яною і з листом у руці. Дейзі говорила, що не хоче виходити заміж, а намисто викинула у сміття. Джордан з покоївкою витверезили Дейзі, а наступного дня Дейзі все таки вийшла за Тома. Том і Дейзі виглядали закоханими, але якось Том уночі на Вентурській дорозі врізався у фургон. З ним була дівчина, яка зламала в аварії руку. Це була покоївка з готелю в Санта-Барбарі. В квітні наступного року в Дейзі народилася дочка, й сім'я виїхала на рік до Франції. Потім повернулися додому й оселилися в Чікаго. Дейзі там прийняли дуже добре. Компанія в них була безпутна – золота молодь, гультяї, баламути, але Дейзі змогла зберегти бездоганну репутацію, бо не пила. Ну, а місяця півтора тому Дейзі раптом знову почула прізвище Гетсбі, вперше за всі ці роки. Було це, коли Джордан спитала чи Нік не знайомий в своєму Вест-Еггу з Гетсбі. Потім Джордан збагнула, що Гетсбі – це ж і є той офіцер у білому автомобілі Дейзі.

Нік зрозумів, що Гетсбі купив будинок у Вест-Еггу, бо знав, що Дейзі мешкає поблизу, по той бік затоки. "Він просив спитати у вас, — вела далі Джордан, — чи не погодилися б ви коли-небудь запросити Дейзі до себе в гості й чи не міг би він тоді завітати до вас на часинку". Скромність цього прохання приголомшила Ніка. Гетсбі

чекав п'ять років, купив справжній палац, на казкове с'яво якого зліталися хмари всілякої мошви, — і все заради того, щоб мати можливість колись "завітати на часинку" до чужого дому. "Певно, він весь час сподівався, що вона з'явиться на якомусь його бенкеті. Але вона не з'являлась", — сказала Джордан. Жінка розповіла, що Гетсбі не хоче влаштовувати ніяких таємних побачень, тільки хоче зустрітися з Дейзі в гостях у сусіда. Усі ті роки Гетсбі переглядав чиказькі газети, сподіваючись натрапити на якусь згадку про Дейзі. "Вона не повинна нічого знати. Гетсбі не хоче, щоб вона знала. Ви просто запрошуєте її на чашку чаю", — говорила Джордан.

На відміну від Гетсбі й Тома Б'юкенена, Нік не мав дівчини, а тому він міцніше стис в обіймах ту, що сиділа поруч – Джордан. Потім вони поцілувалися.

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ

Коли Нік повернувся ввечері додому, до нього прийшов Гетсбі. Нік сказав, що завтра зателефонує Дейзі й запросить її на чашку чаю. Подивившись на поганий газон Ніка, Гетсбі сказав, що його треба покосити. Потім Гетсбі запропонував Ніку одну справу, у якій можна добре заробити. Щоправда, йдеться про справу, якоюсь мірою конфіденційну. Нік зрозумів, що за інших обставин ця розмова могла б переінакшити все його життя. Але це була така явна й така нетактовна пропозиція оплати за послугу, що Нік відмовився.

На душі в Ніка було легко й радісно після вечора, проведеного з Джордан, і він поринув у глибокий сон. Наступного ранку Нік з контори подзвонив Дейзі й запросив її до себе на чашку чаю.

В умовлений день зранку вперіщила злива. Об одинадцятій якийсь чоловік у дощовику підкотив до Нікових дверей газонокосарку, постукав і повідомив, що його прислав містер Гетсбі. О другій годині від Гетсбі прибула ціла оранжерея і до неї незліченна кількість вазонів. За годину по тому двері рвучко розчинились, і влетів сам Гетсбі в білому фланелевому костюмі, сріблястій сорочці й золотавій краватці. Він був блідий, під очима – темні кола після безсонної ночі. Десь о пів на четверту дощ ущух, перейшовши в густий туман. Гетсбі напружено вдивлявся в заволожені вікна. Потім він зненацька підвівся і, затинаячись, оголосив, що йде додому, бо ніхто на чай уже не приїде. Але почувися звуки машини. Коли вона зупинилася, з неї визирнуло осяяне радісною усмішкою обличчя Дейзі.

Нік зустрів і провів Дейзі у будинок. Гетсбі всередині не було, але швидко він постукав у вхідні двері. Не виймаючи рук з кишень, він пішов у вітальню. З хвилину стояла цілковита тиша. Потім Нік почув з вітальні якесь здушене бурмотіння, короткий сплеск сміху, а по тому – неприродно дзвінкий голос Дейзі: "Мені дуже, дуже приємно бачити вас знову!" І – довга мовчанка. Стовбичити далі в передпокої було безглуздо, тож Нік увійшов до кімнати. Гетсбі стояв, все ще тримаючи руки в кишенях і марно силкуючись надати собі невимушеного вигляду. "Ми давні знайомі", — промимрив

Гетсбі. "Ми не бачилися багато років", — мовила Дейзі напрочуд прозаїчним тоном. "В листопаді буде п'ять років". Автоматичність відповіді Гетсбі загальмувала розмову ще, принаймні, на хвилину. Добре, що прийшла служниця Ніка і принесла чай та тістечка.

За чаєм Нік з Дейзі щось розповідали одне одному, а Гетсбі, забившись у куток, удавав, ніби стежить за розмовою. Та, пам'ятаючи, що вони зібралися не для тихого чаювання, Нік, скориставшись із першої ж нагоди, підвівся і попросив дозволу вийти. Гетсбі побіг за ним, але Нік сказав йому взяти себе в руки і повернутися до Дейзі. Нік вийшов на дощ і під деревом пів години вдивлявся на дім Гетсбі. Перше ніж увійти, Нік влаштував гармидер на кухні, щоб вони почули, що він йде. Вони сиділи в різних кутках дивана й дивились одне на одного так, наче щойно прозвучало чи от-от мало прозвучати якесь запитання; від попереднього збентеження не лишилось і сліду. Обличчя Дейзі було мокре від сліз. Гетсбі буквально сяяв.

Гетсбі запросив Дейзі і Ніка до себе, щоб показати дім. Дейзі пішла нагору вмитися, а Нік з Гетсбі чекали її надворі. Гетсбі милувався своїм будинком, а потім сказав Ніку, що три роки працював, щоб його купити. Нік спитав, чим він, власне, займається, Гетсбі відповів: "Це моя справа", але потім розповів, що займався якийсь час медикаментами, потім — нафтою. Але тепер і від того, і від того відійшов.

Нік, Дейзі і Гетсбі оглядали будинок. Нарешті вони дійшли до особистих апартаментів Гетсбі — спальні з ванною та кабінету, де сіли й випили по чарці шартрезу. Після збентеження, після невтримної радості присутність Дейзі сповнювала Гетсбі тепер безмірним подивом. І тепер щось ніби зірвалося в ньому. Гетсбі почав витягати з шафи стоси сорочок, сказавши, що в Англії має людину, яка закупує йому одяг. Він кидав сорочки, а Дейзі раптом здушено зойкнула і, опустивши голову на сорочки, зайшлася плачем. "Такі гарні сорочки, — ридала вона. — Мені так гірко, бо я ніколи не бачила таких... таких гарних сорочок...".

Після будинку вони мали ще оглянути сад, басейн, гідроплан і квітники, але знову задощило, і вони дивилися у вікно. "Якби не імла, звідси видно було б твій дім на тому боці затоки, — сказав Гетсбі. — У вас там на кінці причалу цілу ніч світиться зелений вогник". Дейзі рвучко взяла його під руку. Нік побачив фото якогось чоловіка. Гетсбі сказав, що його вже нема між живих, це — Ден Коді, його найкращий приятель. На столі стояв знімок самого Гетсбі, зроблений, певно, коли йому було років вісімнадцять, у костюмі яхтсмена, голова хвацько відкинута назад. Гетсбі показав Дейзі газети вирізки — усі про неї.

Згодом Гетсбі сказав, що зараз їм зіграє Кліпспрінджер. Він пішов по чоловіка, а коли той прийшов, то сів з рояль і зіграв "Оселю кохання".

Вечоріло. У Вест-Еггу вже світилися всі вогні; переповнені електрички з Нью-Йорка розтинали завісу дощу. Гетсбі узяв долоню Дейзі у свою, а коли вона сказала йому щось на вухо, рвучко обернувся до неї в пориві почуттів. Певно, її голос особливо вабив його своєю мінливою, гарячковою теплотою. Обое забули про Ніка. Потім Дейзі, на мить усвідомивши його присутність, простягла руку, але для Гетсбі. Нік більше не існував. Нік ще раз подивився на них, і вони теж подивилися на нього, але відсутнім

поглядом.

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

РОЗДІЛ ШОСТИЙ

Одного дня до Гетсбі з'явився молодий амбітний репортер з Нью-Йорка й спитав, чи не бажає він висловитись. З'ясувалося, що молодик почув прізвище Гетсбі в себе в редакції у зв'язку з чимось таким, чого він або не до кінця зрозумів, або не хотів розголошувати. А тому у свій вільний день він з похвальною заповзятливістю вирушив "подивитися, що й до чого". Це був постріл наважання, а проте репортерський інстинкт не підвів. Протягом літа сотні людей, що бували на прийомах у Гетсбі й на цій підставі вважали себе втаємниченими в його справи, ширили про нього всілякі чутки, і йому вже й справді було недалеко до того, щоб стати героєм газетної сенсації.

Джеймс Гетс – таке було його справжнє, законне ім'я. Він змінив його в сімнадцять років, у ту знаменну мить, яка мала стати початком його кар'єри, — коли побачив, що яхта Дена Коді стала на якір над найзрадливішою обмілиною Верхнього озера. Ще Джеймсом Гетцем вештався він до тієї миті берегом у зеленому подертому светрі й парусинових штанах, але вже Джеймсом Гетсбі позичив у когось ялик, довеслував до "Туоломі" й попередив Коді, що за півгодини може знятися вітер, який розтратить яхту на друзки.

Певно, це ім'я він придумав для себе задовго до того. Батьки його, невдатні фермери, насилу зводили кінці з кінцями. Понад рік він тинявся по південному узбережжі Верхнього озера – збирав молюсків, ловив лосося, наймався на будь-яку роботу, що забезпечувала йому харч і дах над головою. Цей спосіб життя зміцнював і гартував його засмагле тіло. Він рано спізнав жінок, а що вони розбещували його, то навчився їх зневажати. За кілька місяців до того, інстинктивно намагаючи стежку до свого блискучого майбутнього, він опинився в маленькому лютеранському коледжі св. Олафа на півдні штату Міннесота. Пробув він там два тижні, працював двірником, щоб відробляти плату за навчання. Потім він повернувся до Верхнього озера й усе ще тинявся в пошуках гідного себе заняття, коли яхта Дена Коді стала на якір над прибережною обмілиною.

Коді перевалило тоді за п'ятдесят, і за плечима в нього були срібні копальні Невади, золотonosні жили Юкону і взагалі всі металеві гарячки, починаючи з сімдесяти п'ятого року. Операції з монтанською міддю, що принесли йому кілька мільйонів, не позначилися на його фізичному стані, але вкрай розладнали його психіку, і чимало жінок, відчувши це, намагалися розлучити його з його грошима. Отак після п'ятирічних мандрів уздовж аж надто гостинних берегів він з'явився в затоці Літл-Герл на Верхньому озері, щоб круто змінити долю Джеймса Гетца.

Коді поставив Гетсбі кілька запитань (відповіддю на одне з них стало оте новісіньке ім'я) і виявив, що хлопцю притаманні кмітливість й надмірне честолюбство. За кілька днів по тому він забрав його до Дулута, де купив йому синю куртку, шість пар білих

полотняних штанів і кашкет яхтсмена. І коли "Туоломі" вирушила в плавання до Вест-Індії, Гетсбі був на її борту. Він виконував функції стюарда, старшого помічника, капітана, секретаря, навіть тюремника; тверезий Ден Коді добре знав, на які вибрики здатен Ден Коді п'яний, і, щоб уникнути всіляких неприємностей, він дедалі більше покладался на Джея Гетсбі. Так тривало п'ять років, поки одного вечора в Бостоні на борт яхти не зійшла Елла Кей; за тиждень по тому, порушивши правила гостинності, Ден Коді помер. Коді відписав Гетсбі кругленьку суму – двадцять п'ять тисяч доларів. Але Гетсбі їх не одержав. Все, що вціліло від мільйонів, прибрала до рук Елла Кей.

Це все Гетсбі розповідав Ніку. А потім настала пауза. Протягом кількох тижнів Нік не бачився і навіть не передзвонювався з ним – здебільшого Нік пропадав у Нью-Йорку, гуляв з Джордан і намагався запобігти ласки в її старезної тітки. Але якось у неділю по обіді Нік вибрався-таки до Гетсбі. З'явилися ще троє гостей. Одним із них був Том Б'юкенен. Вони приїхали верхи на конях – Том, якийсь добродій на прізвище Слоун і вродлива дама в коричневій амазонці, яку Нік вже зустрічав тут раніше. Гетсбі був явно схвилюваний появою Тома у його домі, але сказав, що знайомий з його дружиною. Дама запросила усіх чоловіків до себе на вечерю. Гетсбі погодився їхати.

Наступної суботи Том з'явився до Гетсбі разом з Дейзі. Можливо, саме через присутність Тома той вечір видався Ніку якимсь гнітючим. Том, Дейзі, Нік і Гетсбі прогулювалися в іскристому сонмищі гостей, і з горла Дейзі раз у раз вихоплювалося знадливе переливчасте воркотання. Гетсбі водив їх від групи до групи й церемонно відрекомендовував, а Тома навіть називав перед усіма чемпіоном з поло, хоч так і не було. Згодом Дейзі з Гетсбі пішли танцювати фокстрот. Нік вперше побачив, як танцює Гетсбі. Потім вони з півгодини просиділи на сходах, а Нік тим часом, на прохання Дейзі, пильнував у саду. Том виринув з тіні, коли вони сідали вечеряти. Але Том пішов за стіл, де помітив гарну дівчину.

Коли Том і Дейзі збиралися додому, чоловік сказав, що йому цікаво, хто, власне такий цей Гетсбі. Можливо, розбагатілий бутлегер. "Я тобі й так можу сказати, — відповіла Дейзі. — Він тримає аптеки, він сам розбудував цілу мережу аптек".

Тієї ночі Нік затримався до від'їзду усіх гостей. Гетсбі виглядав втомлено. Він вважав, що Дейзі не сподобалася вечірка. Йому хотілося, щоб Дейзі не більш і не менш, як прийшла до Тома й сказала: "Я тебе не кохала і не кохаю". А після того, як вона в такий спосіб перекреслить чотири роки свого життя, вони візьмуться до дальших, практичніших справ. Зокрема, як тільки Дейзі здобуде свободу, вони поїдуть до Луїсвілла й відсвяткують весілля в її домі – так, як зробили б п'ять років тому. "Ви забагато хочете від неї. Минуле повернути неможливо", — наважився сказати Нік. "Я зроблю все, щоб знову стало так, як було, — сказав він рішуче. — І вона зрозуміє".

...П'ять років тому, осіннього вечора, Гетсбі і Дейзі, гуляючи, вийшли на вулицю, де не було дерев і тротуар білів од місячного сяйва. Вони зупинились і стали обличчям одне до одного. Біле обличчя Дейзі зближалося з його обличчям, і серце його билося дедалі гучніше. Він знав: коли він поцілує цю дівчину, коли з'єднає назавжди свої несказанні мрії з її минушим диханням, уява його назавжди втратить божественну

свободу. Тож він почекав ще хвилю, а потім поцілував Дейзі.

...Його оповідь, і навіть та жахлива сентиментальність, якою вона була забарвлена, будили щось у пам'яті Ніка – якийсь невловимо знайомий ритм, якісь розрізнені уривки давно забутих фраз. На мить вони мало не склалися в завершену фразу, але те, що Нік вже майже пригадав, залишилося невисловлене назавжди.

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

РОЗДІЛ СЬОМИЙ

Саме в той час, коли загальна зацікавленість особою Гетсбі досягла апогею, в його будинку одного суботнього вечора не засвітилися вогні. Машини, які так весело завертали до його будинку, рівно за хвилину понуро від'їздили геть. Нікова служниця розповіла, що тиждень тому Гетсбі звільнив усіх своїх слуг і найняв нових, які замовляють усе потрібне по телефону, і то в поміркованій кількості. Хлопець-розсильний з бакалійної крамниці каже, що кухня там стала схожа на свинюшник, і в селищі подекуди, ніби нові слуги взагалі не слуги.

Наступного дня Гетсбі подзвонив Нікові і сказав, що нові слуги вміють тримати язика за зубами, бо Дейзі тепер часто буває в нього. Ці слуги – знайомі Вольфсгайма, він просив їх прилаштувати, тож Гетсбі і взяв їх. Всі вони родичі – брати й сестри. Гетсбі сказав, що Дейзі запрошує його і Ніка до себе на завтра на сніданок. Міс Бейкер теж буде. За півгодини зателефонувала сама Дейзі й дуже зраділа, почувши, що Нік приїде.

Наступного дня зранку стояла страшенна спека. У вітальні Б'юкененів, завдяки полотняним тентам над вікнами, було темно й прохолодно. Дейзі й Джордан лежали на величезній тахті. Том розмовляв у холі по телефону. Стоячи посеред вітальні, Гетсбі зачудовано роззирався довкола. Дейзі, дивлячись на нього, засміялася своїм милозвучним, хвилюючим сміхом. "Є чутка, — прошепотіла Джордан, — що Том зараз розмовляє із своєю пасією". Було чути, як Том говорив: "Коли так, то я взагалі не продам вам цю машину... І взагалі, ніяких обов'язків перед вами я на себе не брав... І я взагалі попрошу вас не морочити мені голову й не дзвонити, коли люди сідають до столу". Коли Том зайшов у кімнату, Дейзі відправила його по холодні напої, а сама поцілувала Гетсбі в уста. "Я кохаю тебе, ти ж знаєш", — прошепотіла вона. "Не забувай, що ти тут не сама", — сказала Джордан. "А ти поцілуй Ніка", — сказала Дейзі.

До вітальні увійшла накрохмалена няня, ведучи за руку малу дівчинку. Нік з Гетсбі по черзі нахилились і потисли рученя дівчинці на ім'я Пеммі. Гетсбі не зводив з дитини здивованих очей. Певно, доти він просто не вірив у її існування. Слухняна дитина взялася за руку няні й була виведена з кімнати саме в ту мить, коли знову з'явився Том, а слідом за ним – лакей з чотирма склянками джину з лимонним соком, у яких торохтів лід.

Том почав показувати свій будинок. Гетсбі сказав, що його будинок стоїть навпроти. Дейзі запропонувала їхати у місто. Вона поглядом і словами освідчувалася

Гетсбі в коханні, і Том Б'юкенен раптом усе зрозумів. Він завмер, приголомшений. Рот його розтулився, він подивився на Гетсбі, потім знову на Дейзі так, наче оце тільки тепер упізнав у ній якусь дуже давню знайому. Том сказав, що усі їдуть у місто.

Дейзі і Джордан вдвох пішли нагору, щоб причепуритися перед поїздкою, а чоловіки втрьох стояли, переступаючи з ноги на ногу на гарячій жорстві. Срібний серп місяця вже мрів на заході. Том взяв з собою пляшку віскі. Він запропонував, щоб Гетсбі їхав його машиною, а він поїде машиною Гетсбі. Гетсбі ця пропозиція не сподобалась. "Ходім, Дейзі, — сказав Том, підштовхуючи її до машини Гетсбі. — Я прокатаю тебе в цьому цирковому фургоні". Він відчинив дверцята жовтої машини Гетсбі, але Дейзі вислизнула з-під його руки. "Ти бери Ніка й Джордан. А ми поїдемо за вами в цій машині", — сказала Дейзі і сіла до Гетсбі.

У машині Том збагнув, що Нік з Джордан давно вже про все знають. Том сказав, що зібрав про Гетсбі деякі відомості. "Слухай, Томе, якщо ти такий сноб, то нащо запросив його на сніданок?" — сердито спитала Джордан. "То Дейзі його запросила; вона з ним познайомилася ще до заміжжя - хтозна-де!" — відповів Том. Він змушений був заїхати на заправку, і це була саме заправка Вільсона. За хвилину сам хазяїн виник з темної порожнечі своєї майстерні й став, тупо дивлячись на машину. "Ану, не спить — заправляйте бак! — грубо крикнув Том. — Нам нема коли милуватися краєвидом!" Вільсон сказав, що він хворий, а потім — що йому потрібні гроші. Він питав Тома, коли продасть йому машину, яку обіцяв. "А ця нова вам подобається? — спитав Том. — Я купив її тиждень тому". "Гарна, що й казати. І така жовтенька", — відповів Вільсон. Він пояснив, що гроші йому потрібні, бо хоче з жінкою виїхати на Захід, а два дні тому почув про неї якусь химерію, тому треба їхати. Нік збагнув, що підозра Вільсона, власне, ще не впала на Тома. Вільсон довідався тільки, що Міртл живе ще й іншим, потаємним життям у чужому й невідомому йому світі, й це приголомшило його так, що він занедужав. Нік подивився на нього, потім на Тома, який менше ніж годину тому зробив для себе таке саме відкриття. Вільсон був хворий, ганебно хворий — і вигляд мав такий винуватий, наче щойно збезчестив беззахисну дівчину.

В одному з вікон над гаражем занавіска була трохи відхилена, і звідти на машину дивилася Міртл Вільсон. Цілком захопившись тим спостереженням, вона не помічала навіть, що на неї теж дивляться. Було видно, що Джордан вона прийняла за Томову дружину. Ще годину тому Томова дружина та його коханка належали йому неподільно й беззастережно, а тепер обидві невтримно вислизали з його рук. І він інстинктивно натискав на акселератор, охоплений подвійним бажанням — наздогнати Дейзі й утекти від Вільсона. Том мчав, поки не наздогнав знайоме сине авто.

По дорозі Том раз у раз оглядався, шукаючи очима машину з Гетсбі і Дейзі, і якщо вони затримувалися десь на перехресті, стишував швидкість, аж доки вони не наздоганяли його. Певно, він боявся, що вони майнуть у бічну вулицю і зникнуть з його очей та його життя — назавжди. Але вони не втекли. І всі разом зробили щось зовсім неадекватне — найняли в "Плазі" вітальню номера-люкс. Почалося все з пропозиції Дейзі найняти в готелі п'ять ванних кімнат і скупатися в холодній воді, і з цього вже

зродилася реальніша ідея "влаштуватися де-небудь і випити по м'ятному коктейлю з льодом".

Кімната була велика й задушна, хоч було вже по четвертій. Дейзі підійшла до дзеркала і почала поправляти зачіску. Том подзвонив по лід і м'яту, раптом десь внизу заграв весільний марш. Дейзі розповіла, що і сама виходила заміж у таку ж спеку, а якийсь Білоксі – постачальник коксу, навіть зомлів на весіллі. Нік сказав, що знав одного Білла Білоксі. Виявилося, що обидва Білоксі троюрідні брати. Той, що був на весіллі збрехав, що вчився з Томом і Ніком в університеті. Том почав насміхатися з Гетсбі, бо вважав, що той теж брехав, що вчився у Оксфорді. Гетсбі пояснив, що після перемир'я деяким офіцерам було надано таку можливість – право на вступ до будь-якого університету Англії чи Франції. Раптом Том спитав Гетсбі: "Чому ви, власне, дозволяєте собі втручатись у моє родинне життя?" Гетсбі нарешті домігся свого – розмова пішла начистоту. "Нічого він собі не дозволяє. Це ти собі дозволяєш. Будь ласка, тримай себе в руках", — сказала Дейзі. Том сказав, що не може дивитися, як містер Казна-Хто-Казна-Звідки залицяється до його дружини. Гетсбі уже хотів щось сказати, але Дейзі запропонувала їхати додому. "Ваша дружина вас не кохає, — сказав Гетсбі. — І ніколи не кохала. Вона кохає мене". "Ви збожеволіли!" — вигукнув Том. "Вона пішла за вас тільки тому, що я був бідний і вона втомилася чекати. Це була жахлива помилка, та все одно вона ніколи не кохала нікого, крім мене!" — кричав Гетсбі. Нік з Джордан спробували були піти, але Том і Гетсбі почали навперебій, один від одного наполегливіше, вимагати, щоб вони залишилися, мовби даючи зрозуміти, що їм нема чого приховувати. Гетсбі говорив, що Дейзі кохає його. Том говорив, що вона кохає його. "Я не святий, буває, що й побавлюся трошки, й попустую, але врешті я завжди повертаюся до Дейзі й кохаю тільки її одну", — говорив він. "Який же ти гидкий", — сказала Дейзі. Нарешті, вона сказала, що дійсно не кохає Тома, хоч колись і кохала. Том почав кричати, що його з Дейзі багато чого зв'язує. Потім почав розпитувати Гетсбі, хто він власне такий. Том сказав, що знає, що Гетсбі належить до кодла Мейєра Вольфсгайма, що в своїх "аптеках" у завулках Нью-Йорка й Чікаго продає самогон, що Гетсбі – бутлегер. "Ну й що з того? — чемно сказав Гетсбі. — Ваш приятель Уолтер Чейз, наприклад, не погребував пристати до нашого діла". "А ви його за це продали, так? Самі вийшли сухими з води, а він відсидів за вас місяць у в'язниці в Нью-Джерсі. Боже! Почули б ви, що він про вас каже!" — говорив Том. "Друже, він прийшов до нас без цента в кишені. І ладен був на все, аби хоч трохи заробити", — відповів Гетсбі.

Гетсбі схвилювано заговорив, звертаючись до Дейзі, заперечуючи геть усе, захищаючи своє ім'я від звинувачень, навіть не висловлених. Але з кожним його словом вона дедалі більше замикалася в собі, і врешті він замовк. Нажахані очі Дейзі говорили, що вона зреклася всіх своїх намірів, що мужність покинула її. Вона попросила Тома, щоб вони поїхали додому. Том сказав їй, щоб їхала з Гетсбі – він їй уже не докучатиме, бо зрозумів, що хотів стрибнути вище голови. Гетсбі і Дейзі поїхали. Нік раптом згадав, що йому сьогодні виповнилося 30 років і вирішив випити.

О сьомій вечора Нік, Джордан і Том сіли в машину Тома і поїхали на Лонг-Айленд. Том, веселий, радісно збуджений, балакав без упину. Так мчали вони назустріч смерті в сутінках, що вихолоджували день.

На слідстві головним свідком був молодий грек Міхаліс, власник кав'ярні біля кучугур жужелиці. Розпал спеки він переспав, а десь після п'ятої вийшов прогулятися і зазирнув до гаража. Джордж Вільсон сидів у своїй конторці хворий, його трусило, й обличчя в нього було сіре. Вільсон розповів, що замкнув дружину. Міхаліс здивувався: вони прожили в сусідстві чотири роки, й він ніколи не думав, що може почути від Вільсона щось подібне. Вільсон завжди здавався йому людиною тихою, затурканою. Міхаліс, ясна річ, спробував вивідати, що сталося, але Вільсон відповідей уникав, а натомість почав скося, підозріливо поглядати на сусіда й випитувати, де він був і що робив тоді-то й тоді-то, такого-то й такого-то дня. Врешті Міхалісу зробилося не по собі, він пішов геть. А коли він знову вийшов надвір, уже на початку восьмої, то пригадав недавню розмову, бо почув з гаража розлючений голос місіс Вільсон. "Ну, бий мене, бий! — кричала вона. — Бий, топчи ногами, нікчемний боягузе!". За мить по тому вона вибігла на вже майже темну дорогу, галасуючи й розмахуючи руками. Міртл збила машина і помчала далі. Згодом підїхала машина з Томом, Джордан і Ніком.

Тіло Міртл Вільсон занесли в гараж. Том непорушно стояв, схилившись над нею. Поряд полісмен-мотоцикліст, потіючи від задухи й старанності, занотовував імена і прізвища в маленький записник. Вільсон ридав і голосив. Якийсь мулат розповів, що машина, яка збила Міртл була велика і жовта. Швидкість у неї була більша за сорок. Тоді Вільсон сказав, що і сам знає, яка то була машина. Це була машина Гетсбі, якою вдень Том заїжджав сюди на заправку. Вільсон подумав, що то Том збив Міртл. "Слухайте, — злегка труснув його Том. — Я оце хвилину тому під'їхав сюди, вертаючись з Нью-Йорка. Я пригнав до вас свою стару машину, про яку ми домовлялись. Та жовта машина, якою я проїздив тут удень, була не моя — чуєте? Відколи я виліз із неї в Нью-Йорку, я більше не бачив її". Тільки Нік з мулатом чули, що Том каже, бо стояли поблизу, але полісмена, видно, насторожив тон, яким він говорив. "Про що це ви там?" — різко запитав він. "Я його приятель, — Том обернув голову до полісмена, не випускаючи з рук Вільсона. — Він каже, що знає, яка то була машина... То була жовта машина". Якось невиразна підозра змусила полісмена пильно подивитися на Тома. "А якого кольору ваша машина?" "Синя", — відповів Том. "Ми тут проїздом просто з Нью-Йорка", — докинув Нік.

Том, Джордан і Нік поїхали з заправки. По дорозі Нік почув тихий, здушений схлип і побачив обличчя Тома, залите слізьми. "Клятий боягуз! — проридав він. — Навіть не зупинився!" Вони приїхали в особняк Б'юкененів. Там світилося два вікна, і Том сказав, що Дейзі вдома. Він сказав, що викличе для Ніка таксі. Джордан просила Ніка зайти в будинок, але його трошки нудило, і він хотів побути на самоті. Нік подумав, що йому остогидло їхнє товариство, і не тільки Б'юкенени, а й Джордан також. Нік почув, що йому викликали таксі і пішов чекати до воріт. Він не пройшов і двадцяти кроків, коли хтось гукнув його. То був Гетсбі. "Ви що-небудь бачили на шосе?" — спитав він по хвилі.

Нік розповів усе. "Я повернувся до Вест-Егга кружною дорогою, — вів він далі, — й залишив машину у своєму гаражі. По-моєму, нас ніхто не бачив, але я, звісно, не певен". Нік зрозумів, що за кермом була Дейзі. Гетсбі сказав, що говоритиме, що це він був за кермом. І розповів, що Дейзі дуже нервувала, коли вони виїхали з Нью-Йорка, і думала, що за кермом їй легше буде заспокоїтись, а та жінка зненацька кинулася до них, якраз коли вони розминалися з машиною, що йшла назустріч. Все сталося за одну мить, але Гетсбі здалося, що та жінка хотіла їм щось сказати, може, прийняла за своїх знайомих. Дейзі спочатку крутнула вбік од неї, а тут зустрічна машина, тож вона розгубилась і крутнула назад. Гетсбі тільки встиг схопитися за кермо – й відчув удар. Гетсбі сказав, що Дейзі замкнулась у своїй спальні, і, якщо Том почне ломитися до неї, вона посигналізує Гетсбі світлом – вимкне й знов увімкне. Гетсбі збирався чекати тут цілу ніч.

Нік подумав, що буде, коли Том довідається, що машину вела Дейзі? Йому може спасти на думку, що тут є якийсь зв'язок, може спасти на думку бозна-що... Нік подивився на будинок. Два чи три вікна першого поверху яскраво світилися, і на другому поверсі тепле рожеве світло лилося з вікон кімнати Дейзі. Нік вирішив повернутися і подивитися, що робиться у будинку. Крізь вікно він побачив, як Дейзі й Том сиділи одне проти одного за кухонним столом. Він наполегливо доводив їй щось і задля більшої переконливості накрив долонею її руку, що лежала на столі. Вона раз у раз зводила на нього очі й кивала головою на знак згоди. Від усієї сцени віяло звичною інтимністю, і вони явно про щось змовлялися.

Гетсбі чекав на тому місці, де Нік його залишив. Вони попрощалися, Нік пішов собі, а Гетсбі залишився – освітлений місяцем чатовий, якому нічого було чатувати.

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

РОЗДІЛ ВОСЬМИЙ

Гетсбі розповів Ніку, що чекав до 4 години ранку, а потім Дейзі погасила світло. Нік радив йому кудись тікати, але Гетсбі не міг лишити Дейзі, не дізнавшись, що вона вирішила робити далі.

Саме тієї ночі Гетсбі і розповів Ніку дивовижну історію своєї молодості, пов'язану з ім'ям Дена Коді, — розповів, бо "Джей Гетсбі" розбився, мов скло, наразившись на тяжку злобу Тома, і чарівній казці, що снувалася так багато років, прийшов кінець. Певно, в ту досвітню годину він ладен був сповідатися в усьому, але йому хотілося говорити тільки про Дейзі.

Вона була першою "світською" дівчиною, з якою він спізнався. Цебто йому й раніше за різних туманних обставин його життя доводилося мати справу з такими людьми, але його від них завжди відділяв мовби невидимий колючий дріт. Дейзі зачарувала його, заповонила всі його помисли й почуття. Він почав навідуватися до неї додому, спочатку в товаристві інших офіцерів з Кемп-Тейлора, потім сам. Хвилювало його те, що за Дейзі й до нього впадало чимало чоловіків – це ще більше підносило її в його очах. Але він

добре усвідомлював, що опинився в домі Дейзі внаслідок якоїсь неймовірної гри випадку. Хоч би яке блискуче майбутнє чекало на Джея Гетсбі, та поки що він був хлопцем без цента в кишені, без минулого, і офіцерський мундир, що правив йому за плащ-невидимку, міг будь-якої миті впасти з його плечей. Тож він не гаяв часу. Він брав усе, що міг узяти, пожадливо, хижо, — так узяв він і Дейзі одного тихого жовтневого вечора, взяв, добре знаючи, що не має права торкнутися навіть її руки. Він свідомо навіював Дейзі почуття, що за ним їй буде як за кам'яною стіною; непомітно переконував її, що належить до її кола й цілком здатен узяти на себе відповідальність за її долю. Насправді ж він був безридним волоцюгою. В останній вечір перед його від'їздом до Європи вони з Дейзі довго сиділи мовчки, пригорнувшись одне до одного. За місяць їхнього кохання вони не були ближчі, не звіялися одне одному щиріше, ніж у ці хвилини.

Воював він дуже добре. На фронт вирушив капітаном, а після боїв у лісах Аргонна дістав звання майора й почав командувати кулеметним батальйоном. Після укладення перемир'я він усе робив для того, щоб якнайшвидше повернутися додому, але якесь ускладнення чи непорозуміння закинуло його натомість до Оксфорда. На душі в нього було тривожно – в листах Дейзі нетерпіння межувало з розпачем. Згодом Дейзі зустріла Тома. Солідна впевненість його постави та його становища в суспільстві лестили Дейзі. Мабуть, не обійшлося без внутрішньої боротьби, і завершилася вона, мабуть, відчуттям полегкості. Листа Гетсбі отримав ще в Оксфорді. Гетсбі повернувся з Франції, коли Том з Дейзі ще справляли пошлюбну подорож, і рештки своєї армійської платні витратив на болісну поїздку до Луїсвілла. Він пробув там тиждень, тинявся вулицями, де колись у листопадовій темряві лунали їхні кроки, навідувався й до тих відлюдних місцинок, куди вони їздили в її білій машині.

...Нік не хотів їхати на роботу, йому не хотілося залишати Гетсбі самого. В конторі Нік трохи працював, а потім заснув. Потім подзвонила Джордан Бейкер. Для Ніка вона була уже не важлива. Трохи згодом він подзвонив Гетсбі, але в нього було зайнято.

...Сестру Міртл – Кетрін – розшукали не зразу. Того вечора вона була зовсім п'яна й ніяк не могла втямити, що санітарна машина вже повезла тіло до Флашінга. Коли ж їй нарешті втовкмачили це, вона відразу зомліла. Вільсон трохи сидів, а потім заявив, що знає, як знайти хазяїна цієї машини, а потім раптом розповів, що місяць чи два тому його дружина повернулася з міста з обличчям у синцях і розпухлим носом. Вільсон говорив, що Міртл убив її коханець. Це він їхав у тій машині. Вона вибігла до нього, хотіла щось сказати, але він не побажав зупинитися. Під ранок Вільсон рушив кудись. Він ходив і шукав жовту машину. О пів на третю його бачили у Вест-Еггу – він питав, як пройти до особняка Гетсбі. Отже, на той час прізвище Гетсбі було йому відоме.

О другій годині Гетсбі перевдягся в купальний костюм і звелів лакеєві, щоб у разі, якщо хтось подзвонить, той підійшов до басейну й доповів, хто дзвонить і в якій справі. Він зайшов до гаража по надувний матрац, яким протягом літа розважались його гості, і шофер допоміг йому накачати його. Потім він наказав, щоб шофер ні в якому разі не виводив з гаража відкриту машину, що було дивно, бо праве переднє крило

потребувало ремонту. Завдавши матрац на плече, Гетсбі рушив до басейну. Він хотів вперше у ньому скупатися, бо до цього тут купалися лише гості. Шофер – один з протеже Вольфсгайма – почув постріли, але, як він уперто твердив пізніше, не звернув на них уваги.

Нік просто з вокзалу поїхав до Гетсбі, приїхавши, вибіг сходами на терасу. Вчотирьох: Нік, шофер, лакей та садівник – кинулися до басейну. На поверхні води ледве вгадувався її глибинний плин від одної до другої труби. І на тій поверхні повільно плавав матрац із тілом Гетсбі. Вже коли чоловіки несли тіло Гетсбі до будинку, садівник помітив у траві недалеко від стежки тіло Вільсона – останньої жертви жертвовного вогню.

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ

Тепер, через два роки, решта того дня, і ніч, і наступний день згадуються Ніку як нескінченний круговорот полісменів, фотографів та репортерів в особняку Гетсбі. Кетрін говорила слідчому, що її сестра цього Гетсбі знати не знала, що зі своїм чоловіком її сестра жила в добрій згоді, і що взагалі її сестра була чиста як скельце. Тож, щоб не ускладнювати справу, Вільсона звели до рівня людини, яка діяла "в стані афекту". На тому все й скінчилося.

Вийшло так, що інтереси Гетсбі представляв тільки Нік, і ніхто більше. За півгодини після того, як знайшли Гетсбі, Нік подзвонив Дейзі. Але виявилось, що вони з Томом виїхали дві-три години тому, взявши з собою багаж, не залишивши адреси. До Мейєра Вольфсгайма Нік не міг додзвонитися. Наступного ранку Нік послав лакея в Нью-Йорк до Вольфсгайма з листом, в якому запитував, чи не знає він щось про родичів Гетсбі, й просив приїхати найближчим поїздом. Але ні телеграма, ні містер Вольфсгайм не прибули; прибувало тільки дедалі більше полісменів, фотографів і репортерів. Коли лакей привіз відповідь Вольфсгайма і Нік прочитав її, його переповнило почуття гніву. Вольфсгайм просив не вплутувати його в це.

Потім подзвонив якийсь Слегл і прийняв Ніка за Гетсбі. Слегл розповідав, що шмаркач Парк ускочив-таки, його схопили, коли він подавав папери касирові. На третій день надійшла телеграма з якогось містечка в Міннесоті, підписана: Генрі К. Гетц. В ній говорилося тільки, що відправник негайно виїздить і просить затримати похорон до його прибуття. Це був батько Гетсбі, дідусь із скорботним обличчям, приголомшений і безпорадний, закутаний, незважаючи на теплий вересневий вечір, у дешеве довге пальто. Від хвилювання очі його весь час сльозилися. Він довідався про смерть сина з чикагської газети.

До Ніка зателефонував Кліпспрінджер, який одного разу грав на роялі для Дейзі. Та він дзвонив не тому, що хотів приїхати на похорон, а просто забув свої тенісні черевики і просив їх вислати йому.

Вранці в день похорону Нік сам поїхав у Нью-Йорк до Мейєра Вольфсгайма, не

бачачи якогось іншого способу зв'язатися з ним. Мейєр сказав, що на похорон не поїде, але розповів, як колись зустрів Гетсбі – молодого майора. Він був такий бідний, що мусив ходити в мундирі – не мав за що купити цивільний костюм. Уперше Мейєр побачив його в більярдній Вайнбрєннера на Сорок третій вулиці – він зайшов туди спитати, чи не знайдеться якоїсь роботи. Він уже кілька днів і рїски не мав у роті. Єврей вважав, що зробив з Гетсбі людину, витяг його з твані, з нїкчемства. Мейєр змусив його вступити до Американського легїону, й він там швидко висунувся. "Коли десь когось убили, то я туди й близько не підходжу. Я не вплутуюся. Тримаюся якнайдалі", — говорив єврей. "Людині потрібна дружба за життя, а не по смерті", — зауважив Мейєр.

Батько Гетсбі розповів Ніку, що син приїздив до нього два роки тому й купив йому будинок. Потім чоловік показав книжечку, у якій в кінці друкованими буквами був написаний розклад сина за 12 вересня 1906 року. Батько пишався Гетсбі і сумував за ним.

Нїхто не приїхав на похорон. Під ряслим дощем Гетсбі ховали лиш мїстер Гетц, священик, Нік і слуги з листоношею. На кладовище ще приїхав схожий на сову чоловік в окулярах, який одного вечора три мїсяці тому зачудовано роздивлявся на книжки в бїбліотеці Гетсбі. Дейзі не надїслала нї телеграми, ані навіть квітів.

...Один з найяскравїших спогадів у житті Ніка – це поїздка додому на рїздвяні канїкули, спочатку зі школи, а потім – з унїверситету. В грудневий вечір о шостїй годині всї, хто робив пересадку в Чїкаго, збиралися в старому, напївтемному залї "Юнїон-стейшн", щоб наспїх попрощатися з чїкагськими друзями, вже втягнутими у вир передсвяткової метушнї. Нік пам'ятав шубки дївчат, що поверталися з пансіону мїс такої-то чи такої-то, жвавий гомїн у хмарах пари, руки, що махають над головами побаченим здалеку давнїм знайомим, розмови про те, кого до кого запрошено. А в їмлі вздовж перону – жовтї вагони лїнії Чїкаго-Мїлуокї-Сент-Пол, веселї, як саме Рїздво. Поїзд вирушав у зимову нїч, і за вікнами розгортався мерехтливий простїр, укритий справжнїм снїгом. Оце і був для Ніка Середнїй Захїд – не хлїбнї лани, не прерїї, не загубленї серед них шведські мїстечка, а тї радїсні поїздки його юностї, що мчали його додому, і вуличнї лїхтарї, і сани з дзвіночками в морозних сутїнках, і тїні вїнкїв з гостролиста, що падали з освїтлених вікон на снїг. Тепер Нік зрозумїв, що розповїдав саме про Захїд, — адже й Том, і Гетсбі, і Дейзі, і Джордан, і Нік – всї з Заходу, і, можливо, їм усїм бракувало чогось такого, без чого важко пристосуватися до життя на Сходї. Навїть тодї, коли Схїд особливо вабив Ніка, він здавався йому в чомусь потворним. Вест-Егг і досї мариться йому в снах, схожих на нїчну сцену пензля Ель Греко: скупчення будинків одноманїтної і водночас химерної архїтектури, скулених під похмурим, навислим небом, у якому тьмяно свїтїться диск мїсяця. На переднїм планї четверо похмурих чоловіків у фраках несуть ношї, на яких лежить п'яна жїнка в бїлій вечірнїй сукнї. Її рука звисає і на пальцях холодно мерехтять дїаманти. Урочисто мовчазнї чоловіки завертають до якогось будинку, — не того, який їм потрібен. Але нїхто не знає їменї жїнки, і нїкого це не обходить.

Після смерті Гетсбі такі видіння переслідували Ніка; все довкола видавалося йому спотвореним. І Нік вирішив повернутися додому.

Перед від'їздом він зустрівся з Джордан Бейкер. Вона сказала, що виходить заміж. Нік не дуже повірив їй, хоч знав, що претендентів на її руку було більше ніж досить, але вдавав здивованого. Злий, напівзакоханий у неї і страшенно засмучений, Нік обернувся й пішов геть.

Якось надвечір, наприкінці жовтня, Нік побачив на П'ятій авеню Тома Б'юкенена. Він ішов попереду. Раптом він помітив Ніка й пішов назустріч, простягаючи руку. Нік спитав, що Том сказав того дня Вільсону. Том мовчки втупився в Ніка очима. Нік усе зрозумів і пішов. Том наздогнав його і сказав, що Вільсон прийшов, коли вони з Дейзі пакувалися в дорогу. Вільсон так оскаженів, що застрелив би Тома, якби той не сказав йому, чия то була машина. Вільсон весь час тримав руку на револьвері в кишені. В голосі Тома раптом заклекотіла лють: "І що з того, що я сказав йому? Того типа куля однаково б знайшла, рано чи пізно. Він замилив очі і тобі, й Дейзі, але насправді це був бандюга! Переїхав Міртл, як ото собаку, і навіть не зупинився". Нік зрозумів, що Том вважає свій вчинок виправданим. В усьому цьому було стільки недбалості, стільки безглуздя! І Том, і Дейзі були недбалі люди, вони ламали речі й людей, а тоді тікали й ховалися в безмежжі свого багатства, чи нерозважності, чи ще чогось такого, що тримало їх разом, полишаючи іншим прибирати за ними...

Коли Нік виїжджав, особняк Гетсбі стояв ще порожній. Суботні вечори Нік проводив у Нью-Йорку, бо спогади про бучні свята Гетсбі були ще надто живі в його пам'яті.

Ввечері напередодні від'їзду, Нік пішов востаннє подивитися на те величезне недоладне домисько. Майже всі багаті вілли понад берегом були вже безлюдні, й темряву порушувала тільки примарна світляна пляма від порома, що плив через протоку. Нік думав про Гетсбі, про те, з яким захопленням він уперше розрізнув зелений вогник на причалі перед домом Дейзі. Гетсбі вірив у зелений вогник, у здійснення всіх бажань, у майбутнє щастя, що з року в рік не дається у руки. Нехай воно вислизнуло сьогодні, дарма – завтра вони побіжать ще швидше, простягнуть руки далі... І одного чудового ранку...

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*